

Recenzja książki Marzeny Bac – Zarządzanie ryzykiem katastroficznym w nieruchomościach. Rozwiązania ubezpieczeniowe w Polsce i na świecie

Wydawnictwo TNOiK Dom Organizatora,
Toruń 2009, ss. 315

Pojęcie ryzyka jest jednym z najbardziej popularnych i najczęściej stosowanych pojęć w rozważaniach naukowych, aplikacjach praktycznych oraz w języku potocznym. Czy dobrze rozumiemy i właściwie stosujemy to pojęcie? Czy wiemy co oznacza ryzyko i potrafimy sformułować jego definicję?

Wydaje się, że w większości przypadków, gdy ryzyko kojarzymy z wszelką działalnością człowieka lub zaniechaniem tej działalności, takie rozumienie w dużej mierze oddaje istotę ryzyka. Na większe trudności trafiamy dopiero przy próbie podania formalnej definicji ryzyka. Sprawa nie wydaje się być błaha, zwłaszcza w aspekcie rozważań dotyczących sfery ubezpieczeń, gdzie ryzyko pojawia się jako jedna z fundamentalnych kategorii ubezpieczeniowych, już nie tylko odnoszących się do aktywności człowieka, lecz również wszelkich zdarzeń losowych, w tym niespodziewanych zmian wywołanych m.in. przez siły natury. Potwierdzeniem istoty problemu jest fakt, iż w naukach ubezpieczeniowych wydzielono Teorię Ryzyka Ubezpieczeniowego – obszar wiedzy zajmujący się różnymi aspektami ryzyka obejmującymi pełne *spektrum* problemów, poczynając od filozofii ryzyka, aż do zagadnień związanych z praktyką (metody manipulacji – zatrzymanie, czy transfer ryzyka), przy czym szczególną uwagę zwraca się w tej teorii na problemy związane z funkcjonowaniem specyficznego urządzenia gospodarczego, jakim jest ubezpieczenie. We wspomnianej teorii podejmowane są próby związane z definiowaniem ryzyka, formułowaniem różnych kryteriów jego klasyfikacji, propozycje pomiaru (kwantyfikacji) ryzyka za pomocą specjalnie konstruowanych miar spełniających postulat miary ryzyka. Jednocześnie na gruncie teorii ryzyka ubezpieczeniowego rozwijane są i stają się coraz bardziej popularne metody zarządzania w warunkach ryzyka, których głównym celem staje się podnoszenie efektywności

gospodarowania. Należy podkreślić, że teoria ryzyka ubezpieczeniowego w części dotyczącej aspektów filozoficznych korzysta z osiągnięć ogólnej teorii ryzyka.

Ukierunkowanie teorii ryzyka ubezpieczeniowego na sferę ubezpieczeniową sprawiło, że pewnej modyfikacji, w porównaniu z ogólną teorią ryzyka, uległ obszar badawczy (położenie akcentów na cechy istotne dla tzw. ryzyk ubezpieczeniowych w świetle działalności ubezpieczeniowej).

Mimo problemów związanych z definiowaniem ryzyka, a w konsekwencji stosowanych w teorii ryzyka ubezpieczeniowego, czy też kilkunastu definicji ryzyka, osiągnięciem tej teorii jest wypracowanie przejrzystych i czytelnych kryteriów klasyfikacji i podziału ryzyka w ubezpieczeniach. Między innymi dzięki wprowadzonym klasyfikacjom mamy możliwość dokonania podziału rozważanych rodzajów ryzyka ubezpieczeniowego na ryzyko katastroficzne i pozostałe, przy czym ryzyko katastroficzne zostało podzielone na dwie grupy:

- ryzyko katastrof naturalnych,
- ryzyko katastrof związanych z działalnością człowieka.

Główną tematyką ocenianej publikacji jest problematyka umiejscowienia ryzyka katastrof w systemie ubezpieczeń majątkowych. Autorka ogranicza rozważania dotyczące skutków realizacji ryzyka katastrof do nieruchomości, postulując, aby ubezpieczenia majątkowe o charakterze obowiązkowym gwarantowały właściwą ochronę nieruchomości i mienia ich właścicieli przed skutkami realizacji ryzyka katastroficznego.

Książka Marzeny Bac liczy 315 stron wraz ze spisem treści i bibliografią.

Składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i zakończenia. W treści pracy zamieszczono 41 tablic oraz 35 rysunków. Należy podkreślić, że zamieszczone w pracy rysunki oraz informacje i dane prezentowane w tablicach zdecydowanie przyczyniają się do podniesienia czytelności pracy. Znaczącym walorem książki jest bardzo obszerny zestaw – obejmujący bez mała 500 pozycji – wykorzystanych pozycji literatury, materiałów statystycznych, raportów, przywołanych aktów prawnych, opinii i materiałów konferencyjnych.

Choć praca składa się z pięciu rozdziałów, to tematycznie można wyodrębnić w niej dwa zasadnicze obszary. Część pierwsza (Rozdział 1, 2 oraz 3) opisuje cechy charakterystyczne najczęściej spotykanych rodzajów ryzyka katastroficznego na świecie. Na wstępie zwrócono uwagę na znaczący aspekt realizacji ryzyka katastroficznego w nieruchomościach. Wiele miejsca poświęcono także problematyce katastrof naturalnych.

Zgodnie z tematyką tej części, na kilkudziesięciu stronach zaprezentowano główne rodzaje katastrof naturalnych oraz podstawowe sposoby zabezpieczania obszarów zagrożonych. Autorka przedstawiła również przykłady funkcjonujących na świecie programów i systemów ubezpieczeń pochodzące z ponad pięćdziesięciu państw. Prezentowany w tej części materiał jest bogato ilustrowany danymi statystycznymi, co pozwala na dokładną analizę problematyki ryzyka katastrof naturalnych.

Druga część książki (Rozdział 4 i 5) zawiera interesującą prezentację rozwiązań systemowych wdrożonych w Polsce w związku z ryzykiem katastroficznym, w tym zagadnień organizacji i techniki zarządzania kryzysowego. Przedstawiono także funkcjonujący w Polsce system ubezpieczeń nieruchomości od ryzyka katastrof, wskazując jego wady i zalety. W tej części Autorka identyfikuje podstawowe przesłanki i uwarunkowa-

nia dla wprowadzenia obowiązkowego ubezpieczenia nieruchomości od ryzyka katastrof w Polsce. Zwieńczeniem tej części pracy jest próba odpowiedzi na pytanie o poziom świadomości ubezpieczeniowej Polaków oraz zagrożeń katastroficznych wśród właścicieli nieruchomości, ich zaangażowania w ochronę posiadanych nieruchomości, i ich opinii na temat obowiązkowego ubezpieczenia wszystkich nieruchomości od skutków zdarzeń katastroficznych.

Należy zaznaczyć, że Autorka podjęła się trudnej pracy, jako że problematyka dotycząca ryzyka katastroficznego, jego identyfikacji i oceny, szacowania skutków realizacji, oraz prezentacji odpowiednich produktów ubezpieczeniowych odpowiadających specyfice tego ryzyka w przypadku obszaru Polski, nie jest zbyt popularna w polskiej literaturze fachowej. Wyraźnie odczuwalny jest brak opracowań naukowych dotyczących badań i analiz problematyki ryzyka katastroficznego, a w szczególności prac sugerujących rozwiązanie tych problemów w ramach systemu ubezpieczeniowego. Ponieważ w ostatnim okresie, daje się zaobserwować istotne zmiany, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk katastroficznych na świecie – wzrost prawdopodobieństwa realizacji ryzyka katastrof naturalnych, oraz ryzyka katastrof związanych z działalnością człowieka, uważam, za właściwe i w pełni uzasadnione z uwagi na walory poznawcze i aplikacyjne, podjęcie przez autorkę w publikacji problematyki ryzyka katastrof w obszarze ubezpieczeń nieruchomości.

Bardzo szeroka analiza, bazująca na danych statystycznych oraz doświadczeniach i rozwiązaniach przyjętych w wielu krajach, pozwoliła autorce na sformułowanie swego rodzaju uogólnień odnoszących się do sytuacji w Polsce. Jestem przekonany, że ustawodawca, który podejmie się trudu wypracowania odpowiedniego aktu prawnego, w którym zostaną ujęte w przepisy zagadnienia obowiązkowego ubezpieczenia nieruchomości od skutków ryzyka katastroficznego, winien nie tylko zapoznać się z przedstawionymi w niniejszej pracy rozwiązaniami zagranicznymi, mogącymi stanowić dla nas pewne wzorce, ale także uwzględnić szereg przedstawionych w niej rezultatów prac badawczych oraz płynących z nich wniosków i sugestii.

Podsumowując, stwierdzam, że książka Marzeny Bac, w sytuacji ciągłego wysokiego zainteresowania rozwojem oraz reformowaniem polskiego sektora ubezpieczeniowego, przy niedocenianiu zjawisk katastrofalnych przez ubezpieczycieli działających na terenie Polski, w pełni uzasadnia podjęcie tematu. Książka stanowi pozycję wypełniającą w istotny sposób lukę na rynku opracowań podejmujących w sposób kompleksowy problem ryzyka katastroficznego w nieruchomościach, jego skutków i metod zarządzania.

Recenzent: prof. dr hab. Tomasz Michalski.